

Skifer- og Tegltage

Anton Rosen

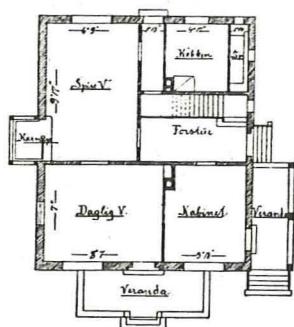
Tidsskrifter

Meddelelser fra Akademisk Arkitektforening AA 1900 - 1901

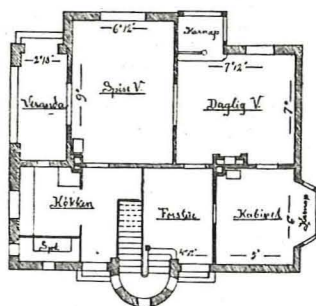
1900

VILLAER I NØDDEBO.

I adskillige Aar har Villabyggeriet bredt sig over Nordsjælland og har præget denne Landsdel stærkt; nye Villaer er skudt op ved Siden af ældre, og Steder, der for faa Aar siden hvilede i idyllisk Fred, er nu omdannede til moderne Villabyer. Endnu kan man dog hist og her finde en Strækning, der er undgaet den almindelige Opmærksomhed og har faaet Lov til at beholde sit landlige Præg. Dette er saaledes Tilfældet

P. A. ROSENBERGS
VILLA I NØDDEBO.

VILH. ROSENBERGS
VILLA I NØDDEBO.

med Nøddebo, der dog tilsyneladende sidder inde med alle Betingelser for at være et smukt og hyggeligt Landopholdssted. Her har nu de to Brødre ROSENBERG — Sceneinstruktøren og Komponisten — bygget hver sin Villa, som vi hosstaaende gengive i Afbildninger. Villaerne er indrettede til Sommer- og Vinterbrug og rummer henholdsvis 6 og 7 Værelser foruden Pigekamre og Økonomirum. De har kostet 9 og 10,000 Kroner og er opførte efter Tegninger af Architect A. HAUNSTRUP. De stedlige Haandværkere, som har udført Byggearbejdet, er Murmester JENSEN og Tømrermester PETERSEN.

SKIFER- OG TEGLTAGE.

Det er saa ofte anført, at vi Architecter ere lidet skrivende. Mærkværdigt nok for Resten; thi med lige saa stor Dristighed som vi Dag efter Dag paa Gader og Stræder for et æret Publikum præsenterer vore egentlige Aandsprodukter, med lige saa stor Ængstelighed holde vi vore Tanker og Meninger indenfor den Hvisketone, som kun høres i Krogene.

Det vilde være velgørende, om vi engang alle lærte at tale højt. Tænk, hvilke glimrende Dage der vilde oprinde for »Meddelelse«, eller vilde Redaktionen maaske i saa Tilfælde betakke sig? — ja hvem ved?

Det vil sikkert blive et besværligt Arbejde for Dem, Hr. Redaktør, at forsøge Dem som Martin Borchs Mand med Faareflokken, og det af mange Grunde. Den første er den, at det ikke kan siges at være nogen udpræget Egenskab hos os Architekter at gaa i Flok eller Samling.

Vi gaa helst hver for sig vore egne Veje, og det er vist udmærket godt, forsaavidt som det gavner Personligheden. Men hvor meget er der ikke, vi kunde samles om, og hvor nødvendigt er det ikke, at vi i mangt og meget staa som en sluttet Trop med *en* Villie. Jeg tager næppe Fejl, naar jeg udtaler, at vort danske Publikum, taget i al Almindelighed, hvad angaar Forstaaelsen af Begrebet »God Architektur«, ikke er langt fra at forholde sig som den golde jydsk Hede, forinden denne fandt sin »Dalgas«. Men det er efter min Mening lige saa sikkert, at dette Publikum, som Heden ved passende Røgt og Vejledning vil vise sig at eje en for den gode Sæd modtagelig Jordbund. Men denne Jordbund *maa* beredes, inden der overalt kan vokse Blomster.

Her er det, at enhver af os ihærdigt maa yde sin Skærv. Der er baade store Sten og smaa Sten, der maa fjernes. Megen Uforstand maa gøres forstaaende, megen Modvillie svækkes, men fremfor alt maa *megen* Begejstring vækkes for vor Kunst, saa at god Smag engang kan vinde Borgerret i Landet.

Ja, det var egentlig en lang Fortale — for lang —; men hvad Hjærtet er fuldt af, løber Munden over med. Jeg skal maaske senere, med Deres Tilladelse, Hr. Redaktør, komme tilbage paa den her antydede Grund.

Det var en anden Sag, jeg i Dag gerne vilde forelægge »Meddelelser«. Jeg skal ikke, som det med saa fremragende Dygtighed er gjort i Nytaarsnummeret, komme ind paa Omtale af det forløbne Aarhundredes Architektur i Almindelighed, men derimod fremdrage en af de Enkeltheder i vor Husbygning, som maa siges at være ret fremtrædende, og til hvis gode Udvikling vi Architekter behøve Støtte og Forstaaelse fra flere Sider. Jeg vil da i denne Anledning bede vor gamle Sol for en Gangs Skyld at lade sine Straaler spille paa vor Bys Tage, og paa andre Byers med for den Sags Skyld, og saa vil jeg spørge Dem, Hr. Redaktør, om De egentlig er glad ved, hvad vi der faar at se? Jeg tror, De vil svare mig, at det virkelig i kunstnerisk Henseende er den rene Bedrøvelighed, Deres Øje møder. Thi hvor er vore dejlige røde og glaserede sorte Tegltage blevne af? Jeg vil ikke tale om vore gamle røde Munketage, de ligge maaske »vor Tid« fjernere; men er det virkelig Meningen at disse — Gudbevaers! særdeles praktiske — men bundkedelige Skifertage skal have Lov uhindret at brede sig over det meste af By og Land?

Vi erindre vist alle, hvilke Overvejelser i Henseende til Tagdækningen vi ofrede vore Akademiarbejder. Spørgsmaalet var da: »Skal det være Kobber eller Tegl?« Begge Dele have jo kunstnerisk Berettigelse og ere hver for sig fortræffelige, afpassede efter den paagældende Bygnings Karakter; men kan De, Hr. Redaktør, erindre et eneste Projekt fra den Tid med Skifertag?

Nej, Skifertaget er noget, der har sin Rod i det praktiske Liv, der opsluger saa mange Idealer. Hvorledes har det da været Skifertagene muligt at erobre en saa dominerende Plads i Publikums Yndest? Jo, jeg maa desværre tilstaa, at det ikke er helt uden Grunde; thi man finder jo vanskeligt et Tagmateriale, der bedre er i Stand til at holde Vandet ude og fordrer færre Reparationer. Men der-

med synes jeg ogsaa, at alt er sagt; thi Skifertagets isolerende Evne overfor Varme og Kulde er omtrent lig Nul, og saa er Farven efter min Mening uendelig karakterløs. Jeg tænker mig, at Overgangen i sin Tid er gaaet saaledes for sig: Vor Teglværksindustri har ved Skiferens sejrige Indtog følt sig saa ganske imponeret, at den helt og holdent opgav Ævret og kun i Ny og Næ lavede Teglsten efter det gamle Recept, for at tilfredsstille mulige Liebhavere. Underligt er det i hvert Fald, at der først nu i de seneste Aar begynder at vise sig Tegn til, at det meget vel lader sig gøre at fremstille et Tegtag, der afgiver samme gode Betingelser som Skiferen, og som endda ejer den Egenskab forud at være lunere og billigere. At denne Impuls kommer fra Holland, vil ikke undre nogen, der kender det fortrinlige Fabrikat af hollandske Tagsten, der før var ret almindeligt her hjemme.

Hollænderne har med andre Ord ikke ladet sig imponere, men arbejdet videre med deres udmærkede Grundstof.

Jeg kan da ikke tilbageholde en Udtalelse om, at jeg her hjemme ikke har kunnet øjne en tilsvarende Bestræbelse i vor ellers fortræffelige Teglværksindustri. Har vore ledende Teglværker eksperimenteret i denne Retning, har de enten ikke endnu opnaaet præsentable Resultater, eller ogsaa holde de dem godt skjulte. En af Fejlene ved den gamle almindelige Form for Tagsten, udførte her til Lands, var jo den, at man ikke let undgik Reparationer, som ofte ved vore moderne Bygningsformer vilde forvolde store Vanskeligheder ved Udførelsen. Man har saavidt mig bekendt ikke ofret Spørgsmaalet tilstrækkelig Interesse. Ganske vist er der paa nogle af vore Teglværker forsøgt en Del Former for Falstegl, af hvilke dog næppe nogen endnu kan siges at være tilfredsstillende i alle Henseender. Som Regel ere de for klodsede i Formen, ligesom Brænding og Materiale næppe altid kunne opstilles som Eksempler til Efterfølgelse. Jeg indrømmer, at Opgaven er vanskelig; men der *maa* dog kunne findes en Løsning, og de hollandske Falstegl med deres fortrinlige sorte eller lyserøde Glasur ere vist for Tiden nærmest ved det ønskelige.

At Fabrikationen af Cementtagsten under disse Omstændigheder, til Dels støttet af fremragende Ingeniører, har kunnet udvikles og florere, som det desværre nu er Tilfældet, finder jeg er betegnende for den mageløse Ro, der blandt os Architekter er raadende overfor mange saadanne Spørgsmaal, hvor der bør tages Initiativ og Standpunkt til Offentligheden eller større Kredse af denne. At Cementtagene kun bør opfattes som et midlertidigt Surrogat for de fra Fædrene nedarvede Tegltage, skal jeg blot nævne. Jeg skal ikke opholde mig ved disse Tages praktiske Egenskaber. De Falstegl, der kan faas, ere i Reglen mindst ligesaa gode, og hvad Farven angaar, da er den tung og kedelig, og naar d'Hrr. Fabrikanter saa, formodentlig i Erkendelsen heraf, søger at flutte sig i »rødt og blaat« — saa siger jeg Pas. Man fremhæver som Forsvar den store Prisbillighed — men den Ting vil nok om faa Aar ordne sig af sig selv, thi har man først *en* Gang maattet forny sine Lægter og Spær paa Grund af den paa Cementstenenes Underside let afsatte »Sved« eller Vanddamp, da vogter man sig nok.

Jeg vilde ikke finde det unaturligt, om vi Architekter til Eksempel foranledigede afholdt en Udstilling her i Hovedstaden af Tagmaterialier og gentog denne maaske med et Par Aars Mellemrum, for muligvis derigennem at fremskaffe brugelige Typer for Tagsten af brændt Ler, glaserede og uglaserede, saa kunde

man maaske opnaa en heldig Afløsning for den syndige Forvirring, der i vore Dage hersker paa dette vigtige Omraade.

Mit Vindue vender ud mod et Hjørne af det gamle Kjøbenhavn, og jeg har den Glæde derfra kun at øjne *et* eneste Skifertag, ellers skinne alle de gamle Tage, der endnu findes her i Nabolaget, i den dejligste røde Farve. Et Par enkelte sort glaserede og et eneste skinnende hvidgrønt Kobbertag gør Harmonien komplet. Desværre hører denne lille Krog vel ogsaa til det Kjøbenhavn, der forsvinder.

Lad os haabe, at det bliver muligt i en ikke altfor fjern Fremtid at raade Bod paa de her paapegede uheldige Forhold. Vi kunne ikke vente, at Tegltage blive mere almindelige, forinden vi klart kunne paavise deres Fortrin; men i det Arbejde og de Forsøg, som skulle føre hertil, maa vor Teglværksindustri og de dygtige Mænd, der staa i Spidsen for samme, være os Architekter behjælpelige.

ANTON ROSEN.

BØGER OG TIDSSKRIFTER.

Fra Andr. Schous Boghandel (Ludvig Schüth) er følgende sendt os til Anmeldelse:

Das Detail in der moderne Architektur. Friedr. Wolfrum & Co. Wien & Leipzig. Af det første foreliggende Hæfte, faar man det Indtryk, at dette nye Værk vil blive gennemført med stor Omhu og Elegance, og det store Opland, som det tyske Bogmarked har, kan vel ogsaa nok have Plads til dette, der tilsyneladende særlig agter at behandle Enkelthederne i den seneste Tids tyske eller maaske snarere østrigske Architektur. Skønt dette maaske ikke har direkte Interesse for den danske Architekt, findes der dog i disse Blades smukt gennemarbejdede Tegninger mange Ting, som Øjet kan have godt af at se, og som tillige viser, med hvilken Utvungenhed de østrigske Kunstnere gaar løs paa deres Opgaver.

FORSKELLIGT.

Industriforeningens Februar-Forevisning, der har været overordentlig righoldig og mangeartet, har paa Bygningsvæsenets Omraade indeholdt nogle Ting, som man ikke kan forbigaa i Tavshed. Vi skal saaledes nævne den Udstilling, som findes fra *Nordeuropæisk Compo-Board Aktieselskab*, og som omfatter en Mangfoldighed af Genstande, lige fra Vægge og Lofter til Døre, Borde, Skoletavler og Fotografi-rammer, der alt er udført af Compo-Board. Skønt vi ikke i alle Dele kan slutte os til de her angivne Anvendelser, nærer vi dog ikke Tvivl om, at dette praktiske Materiale har en betydelig Fremtid for sig; og efterhaanden som Kendskaben til det udbreder sig, og Erfaringen ved Anvendelsen af det forhindrer Fejlgreb, vil de betydelige Fordele, hvormed det paa mange Steder i vort Bygningsvæsen kan udnyttes, ogsaa nok gøre sig gældende.

En anden Udstiller, Glarmester FLEDELIUS viser en Del forskellige Arbejder i Glasmosaik og Glasmaleri, som vidner om megen Smag og Dygtighed; og fra Malermester N. LORENZEN i Fuglebjerg er udstillet nogle Forsøg med en plastisk Masse, som kan anvendes til Dekorering af Lofter, Vægge o. l., og som ved at